

Μακεδονικά

Τόμ. 1

Ανδρέα Ηορνάη, Η ζωή και τα έργα του Γεωργίου Ζαβίρα. «Ουγγροελληνικά Μελέται» αριθ. 3. (Ελληνιστί μεθ'ουγγρικής περιλήψεως.) Budapest, 1937.

Ευάγγ. Στ. Τζιάτζιος

doi: [10.12681/makedonika.9309](https://doi.org/10.12681/makedonika.9309)

Copyright © 2016, Ευάγγ. Στ. Τζιάτζιος

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Τζιάτζιος Ε. Σ. (2017). Ανδρέα Ηορνάη, Η ζωή και τα έργα του Γεωργίου Ζαβίρα. «Ουγγροελληνικά Μελέται» αριθ. 3. (Ελληνιστί μεθ'ουγγρικής περιλήψεως.) Budapest, 1937. *Μακεδονικά*, 1, 582–584.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.9309>

Ἐν τέλει τοῦ βιβλίου παρατίθενται πίνακες κυρίων ὀνομάτων, λέξεων καὶ γραμματικῶν τύπων, ὡς ἐπίσης καὶ φωτοτυπία σελίδος ἑκατέρου τῶν κωδίκων.

Διὰ τῆς ἐκδόσεως ταύτης τῆς παραλλαγῆς τοῦ Παρισινοῦ κώδικος ἐν ἀντιπαραβολῇ πρὸς τὴν τοῦ τοῦ Σεραγίου καὶ τῶν ἐπενεχθεισῶν εἰς τοῦτο διορθώσεων ἀποκατεστάθη ἡ γλωσσικὴ μορφή τῶν ποιημάτων καὶ ἐνισχύθη τὸ ζήτημα τῆς ἱστορικῆς ἀξιοπιστίας τοῦ ποιήματος.

ΕΥΑΓΓ. ΣΤ. ΤΖΙΑΤΖΙΟΣ

Ἄνδρ. Graf, Κατάλογος τῆς ἐν Βουδαπέστη βιβλιοθήκης Γεωργίου Ζαβίρα.
« Οὐγγροελληνικαὶ Μελέται » ἀριθ. 2. Budapest, 1935. Σελ. 32.

Ὁ ἐκ Σιατίστης Γεώργιος Ζαβίρας (1744-1804), ἐγκατεστημένος ἐν Οὐγγαρία, ἀποτελεῖ τὸν ἀντιπροσωπευτικὸν τύπον τοῦ Μακεδόνοιο λογίου τοῦ ἐργαζομένου εἰς τὸ ἐξωτερικὸν μεταξὺ ξένων καὶ ὁμοεθνῶν διὰ τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας. Περί τοῦ Ζαβίρα καὶ τῶν ἔργων του ἡσχολήθη ὁ κ. **Horvath**, ὁ ὁποῖος μὲ μεγάλην ἀγάπην καὶ ἐνδιαφέρον καλλιιεργεῖ τὴν σπουδὴν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν Οὐγγαρία. Πλὴν τούτου ὑπάρχει καὶ πλειὰς ἄλλων εὐγενῶν Οὐγγρων διανοουμένων, πολλοὶ τῶν ὁποίων ὡς κύριον σκοπὸν τῶν ἀσχολιῶν των ἔχουν θέσει τὴν μελέτην τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς διασποράς. Μεταξὺ τούτων εἶναι καὶ ὁ κ. Ἄνδρ. Graf, ὁ ὁποῖος εἰς ἐκδοθὲν τεῦχος εἰς τὴν σειρὰν τῶν « Οὐγγροελληνικῶν Μελετῶν » δημοσιεύει τὸν κατάλογον τῆς εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐκκλησίαν τῆς Πέστης κληροδοτηθείσης βιβλιοθήκης τοῦ Ζαβίρα, ἥτις ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ θανάτου του πλουτισθεῖσα καὶ διὰ νεωτέρων βιβλίων περιλαμβάνει ἤδη ἐν ὄλῳ 57 χειρόγραφα καὶ 1632 τόμους ἐντύπων, ἐξ ὧν 450 ἑλληνικά, 1124 λατινικά, γαλλικά, ἰταλικά, ἰσπανικά καὶ γερμανικά καὶ 58 ἐντυπα διὰ σλαβικῶν γραμμάτων.

Εἰς τὸ βιβλίον ὁ συγγραφεὺς περιγράφει μόνον τὰ χειρόγραφα καὶ τὰ ἑλληνικά ἐντυπα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν περιγραφὴν τούτων περιορίζεται εἰς τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα. Ἐκ τῶν περιγραφομένων ἐντύπων 55 κατετάχθησαν εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Ζαβίρα μετὰ τὸν θάνατόν του, ὡς δεικνύται ἐκ τῶν μεταγενεστέρων χρονολογιῶν ἐκδόσεως τούτων.

Ἡ ἔκδοσις τοῦ καταλόγου τούτου ἀποτελεῖ ἀξιόλογον συμβολὴν εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἐξερεύνησιν τῆς ἱστορίας τοῦ ἐν Οὐγγαρία Ἑλληνισμοῦ. Ὁ κ. Graf εἶναι ἀξίος τῶν θερμότερων εὐχαριστιῶν μας διὰ τὸ ἐνδιαφέρον, τὸ ὁποῖον δεικνύει διὰ τὴν μελέτην τῆς Μακεδονικῆς ἱστορίας εἰς τὸν τομέα τούτον.

ΕΥΑΓΓ. ΣΤ. ΤΖΙΑΤΖΙΟΣ

Ἄνδρ. Horvath, Ἡ ζωὴ καὶ τὰ ἔργα τοῦ Γεωργίου Ζαβίρα. « Οὐγγροελληνικαὶ Μελέται » ἀριθ. 3. (Ἑλληνιστὶ μεθ' οὐγγρικῆς περιλήψεως.) Budapest, 1937.

Ὁ κ. Ἄνδρ. **Horvath**, ὕφηγος τῆς Νεοελληνικῆς φιλολογίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Βουδαπέστης, ἀκάματος ἐρευνητὴς τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν Οὐγγαρία καὶ γνώστης ἐν ταῖς λεπτομερείαις τῶν Οὐγγρο-ἑλληνικῶν πνευματικῶν καὶ οἰκονομικῶν σχέσεων τῶν τριῶν τελευταίων αἰώνων ἐξέδωκεν ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον βιογραφίαν τοῦ Οὐγγροἑλλήνοιο Μακεδόνοιο λογίου Γεωρ-

γίου Ζαβίρα. Ὁ κ. **Horvath** εἶναι λίαν γνωστός ὡς συγγραφεὺς εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὰς ἱστορικὰς μελέτας, τὰς ὁποίας δημοσιεύει εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν περιοδικὸν τύπον τῶν Ἀθηνῶν καὶ τὰς ἐφημερίδας, ἀλλὰ καὶ ὡς φιλέλληνα ἐργαζόμενος ἀόκνως διὰ τὴν προαγωγὴν τῆς ἑλληνοσυγγραφικῆς φιλίας καὶ τὴν σύσφιγξιν τῶν πνευματικῶν μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν δεσμῶν, καθὼς καὶ ἀπὸ τὰς τακτικὰς ἐπισκέψεις του εἰς Ἑλλάδα πρὸς ἔρευναν καὶ μελέτην παντὸς ἔχοντος σχέσιν μὲ τὴν νεοελληνικὴν φιλολογίαν.

Ἡ μελέτη διαιρεῖται εἰς ἐπέντε κεφάλαια μετ' εἰσαγωγῆς καὶ οὐγγρικῆς περιλήψεως ἐν τέλει. Εἰς τὴν εἰσαγωγὴν ὁ συγγραφεὺς ὁμιλεῖ περὶ τῆς ζωηρᾶς πνευματικῆς κινήσεως τῶν ἑλληνικῶν κοινοτήτων καὶ παροικιῶν ἐν Οὐγγαρίᾳ καθὼς καὶ τῆς δίψης πρὸς ἀνωτέραν παιδείαν τῶν Ἑλλήνων τῆς Οὐγγαρίας, ἐπιδιωξάντων — ματαίως ὅμως — τὴν ἴδρυσιν Ἀκαδημίας. Εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον βιογραφεῖ τὸν Ζαβίραν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς αὐτοβιογραφίας του καὶ προσπαθεῖ νὰ συμπληρώσῃ ταύτην, ἀρυόμενος πλείστας ὄσας πληροφορίας ἐκ διαφόρων σημειώσεων ἐγκατεσπαρμένων εἰς τὰ ἔργα του ἢ ἄλλου ἀρχαικοῦ ὕλικου. Εἰς τὸ β' κεφάλαιον ἐκτίθενται τὰ σχετικὰ μὲ τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Ζαβίρα, τὸν πλοῦτον τῶν βιβλίων τῆς, καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν γλωσσῶν, εἰς τὰς ὁποίας εἶναι συντεταγμένα τὰ βιβλία — εἰς 9 ἐν ὄλῳ γλώσσας — τὸν τρόπον τῆς καταρτίσεώς τῆς καὶ τὴν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ζαβίρα τύχην αὐτῆς. Ὡς γνωστὸν ταύτην ἐκκληροδότησεν εἰς τὴν Κοινότητα Βουδαπέστης. Τὸ γ' κεφάλαιον πραγματεύεται περὶ τῶν μεταφράσεων τοῦ Ζαβίρα διαφόρων ἔργων ἀστρονομικῶν, πολεμικῶν, γεωγραφικῶν, θρησκευτικῶν, παιδαγωγικῶν, ἱστορικῶν, γλωσσικῶν, ἰατρικῶν καὶ κλασσικῶν Λατίνων συγγραφέων, τῶν ὁποίων μεταφράσεων ὁ κ. **Horvath** δίδει περίληψιν καὶ παραθέτει σχετικὰς διασαφητικὰς σημειώσεις, ὡς καὶ πολλὰς ἐνδιαφερούσας ἐπ' αὐτῶν παρατηρήσεις.

Περὶ τῶν ὀκτῶ διασωθέντων ἔργων τοῦ Ζαβίρα καὶ τῶν ἐπτὰ ἄλλων ἀπολεσθέντων τοῦ αὐτοῦ ἀσχολεῖται ὁ συγγραφεὺς εἰς τὸ δ' κεφ. Εἰς τὸ ε' κεφ. ὁμιλεῖ περὶ τοῦ σπουδαιότερου ἔργου τοῦ Ζαβίρα « Νέα Ἑλλάς ἢ Ἑλληνικὸν Θέατρον » (ἐκδότης Γ. Π. Κρέμος, Ἀθήναι 1872), ἐξαίρων τὴν σημασίαν του καὶ τὸν ἀγαθοποιὸν ρόλον του εἰς τὴν ἱστοριογραφίαν τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας καὶ ἀναφέρων τὰς περιπετείας τοῦ χειρογράφου τὰς σχετικὰς μὲ τὴν ἀλλαγὴν κυρίων καὶ τὴν ἔκδοσίν του ὑπὸ τοῦ Κρέμου. Ἐν συνεχείᾳ ἐξετάζονται αἱ πηγαὶ καὶ τὰ ὑποδείγματα τῆς « Νέας Ἑλλάδος », ἡ σχέσης αὐτῆς πρὸς τὰς βιογραφικὰς συλλογὰς τῶν συγχρόνων Οὐγγρων ἱστοριογράφων καὶ σημειοῦνται αἱ ἐκ τοῦ ἔργου τούτου πηγάζουσαι πληροφορίαι διὰ τὸν πνευματικὸν βίον τῶν Ἑλλήνων ἐν Οὐγγαρίᾳ κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα.

Ἡ σημαντικωτάτη αὐτῆ πραγματεία τοῦ κ. **Horvath**, τελεία ἀπὸ πάσης ἀπόψεως, ἔρχεται νὰ ἐγκαινιάσῃ τὴν ἀπαρχὴν τῶν μελετῶν περὶ τῶν Μακεδόνων λογίων ἐν Οὐγγαρίᾳ, κλασσικὸν παράδειγμα τῶν ὁποίων παρέχει μὲ τὴν ζωὴν καὶ τὰ ἔργα του ὁ Γεώργιος Ζαβίρας, « ὁ πρωταθλητῆς τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῶν Ἑλλήνων τῆς Οὐγγαρίας κατὰ τὸν 18 αἰ... » « μίᾳ ἀπὸ τὰς ἐπιβλητικωτέρας φυσιογνωμίας τῶν Ἑλλήνων ἐγκυκλοπαιδιστῶν, πού προπαρεσκέυασαν τὴν Νεοελληνικὴν Ἀναγέννησιν, τὸ πρελοῦντιο τῆς κατόπιν πολιτικῆς ἀφυπνίσεως ». Ἀπὸ τὸν κ. **Horvath** καὶ τοὺς ἄλλους φιλέλληνας διανοομένους Οὐγγρους ἀναμένομεν τὴν ἐξονυχιστικὴν ἐξερεύνησιν τῶν πηγῶν καὶ τοῦ πάσης φύσεως ἀρχαικοῦ ὕλικου καὶ τὴν δημοσίευσιν τῶν μελετῶν των. Ἡ ἐξαιρετικὴ τιμὴ ὅτι συμμετέχουν εἰς τὴν συγγραφὴν τῆς ἱστορίας τοῦ νεω-

τέρου Ἑλληνισμοῦ εἶναι κατ' αὐτοὺς ἡ πολυτιμότερα ἀνταμοιβή των. Ἡ Μακεδονία ἰδιαιτέρως θά εὐγνωμονῆ αὐτούς.

ΕΥΑΓΓ. ΣΤ. ΤΖΙΑΤΖΙΟΣ

Jean Sycoutris, Philologie et Vie. «Οὐγγροελληνικαὶ Μελέται» ἀρ. 6. Budapest 1936, σελ. 58, μετάφρ. Ἰουλίου Moravcsik.

Αἱ «Οὐγγροελληνικαὶ Μελέται» συνεπεῖς πρὸς τὴν ἀντίληψιν τὴν κρατοῦσαν σχετικῶς μὲ τὴν ἀδιαίρετον ἐνότητα τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ διὰ μέσου τῶν αἰώνων καὶ τοὺς σκοποὺς τῆς ἰδρύσεως τῶν ἀσχολοῦνται μὲ θέματα ἀφορώντα ὄχι μόνον εἰς τὴν μελέτην τῶν προβλημάτων τῶν σχετιζομένων μὲ τὴν πνευματικὴν ζωὴν τοῦ Οὐγγρικοῦ ἔθνους, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ὁλότητα τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Οὕτω ὁ ἀριθ. 6 τῆς σειρᾶς τῶν ἀφιερῶθη εἰς τὴν ἔκδοσιν εἰς γαλλικὴν γλῶσσαν τῆς γνωστῆς μελέτης τοῦ Ἰ. Συκουτρῆ ὑπὸ τὸν τίτλον «Φιλολογία καὶ Ζωή», ἐκδοθείσης τὸ 1931 εἰς τὸ «Ἀρχεῖον Φιλοσοφίας καὶ θεωρίας τῶν Ἐπιστημῶν» ἔτος β' τευχ. 4. Ἡ μετάφρασις ὀφείλεται εἰς τὸν κ. Moravcsik, προτάσσεται δὲ τῆς μεταφράσεως πρόλογος, ἐν ᾧ οὗτος ἀναλύει τοὺς σκοποὺς τῶν ἐπιδιώξεων τῶν ἐκδόσεων καὶ ὁμιλεῖ περὶ τῆς ζωῆς τοῦ Συκουτρῆ. Ἀκολουθεῖ κατάλογος τῶν ἐργασιῶν τοῦ Ἰ. Συκουτρῆ καὶ μετὰ ταῦτα τὸ γαλλικὸν κείμενον τῆς μελέτης.

Ὁ κ. Moravcsik, ὁ ἐμπνευστὴς καὶ πραγματοποιὸς τῶν ὠραίων αὐτῶν ἐπιδιώξεων, προσφέρει διὰ τῶν καταβαλλομένων προσπαθειῶν πολῦτιμον συνδρομὴν εἰς τὴν προαγωγὴν τῶν καθόλου πνευματικῶν μας προβλημάτων.

ΕΥΑΓΓ. ΣΤ. ΤΖΙΑΤΖΙΟΣ

Ivan Hajnóczy, Ἱστορία τοῦ Ἑλληνισμοῦ τοῦ Kecskemét. «Οὐγγροελληνικαὶ Μελέται» ἀριθ. 8. (Οὐγγριστὶ μὲ ἑλληνικὴν περίληψιν.) Budapest 1939. Σελ. 58.

Ἡ κοινότης τοῦ Kecskemét εἶναι ἐκ τῶν παλαιότερων τῶν ἐν Οὐγγαρίᾳ ἑλληνικῶν συνοικισμῶν καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ μελέτη τῶν κατ' αὐτὴν ἐπιχύνει φῶς εἰς τὰς πρώτας ἀρχὰς τῆς ἑλληνικῆς ἐποικιστικῆς κινήσεως πρὸς τὴν Οὐγγαρίαν. Ἡ πρώτη ἐγκατάστασις Ἑλλήνων εἰς τὸ Kecskemét ἀρχίζει κατὰ τὰ μέσα τοῦ 17 αἰ. καὶ οἱ πρῶτοι κάτοικοί της προέρχονται ἐκ τῆς περιφερείας Σιατίστης καὶ Κοζάνης· ἡ ὀργάνωσις τούτων σημειοῦται ὅτι ἔγινε τὴν 12 Μαΐου 1708 ὅτε 26 «πραμματευτάδες» τοῦ Kecskemét «ἠσυνφωνήσαμε καὶ ἐκάμαμε κοντανία εἰς τὸ καλὸ μας καὶ εἰς τὸ ἀχαμνὸ μας» διὰ τὴν καλυτέραν διενέργειαν τοῦ ἐμπορίου. Οἱ 26 οὗτοι ἔμποροι ἐστάθησαν ὁ πρῶτος πυρὴν τῆς κοινότητος, ἡ ὁποία κατὰ τὸ 1812 ἤριθμει 189 ἐν ὄλῳ ἄτομα, ἀποκτήσασα ἐν τῷ μεταξὺ ἐκκλησίαν καὶ σχολεῖον.

Ἡ ἱστορία τοῦ παλαιστάτου τούτου ἑλληνικοῦ συνοικισμοῦ ἐν Οὐγγαρίᾳ εἶναι τὸ θέμα τῆς ἐξονυχιστικῆς μελέτης τοῦ κ. Ἰω. Hajnóczy, ἀνωτάτου ἐκπαιδευτικοῦ συμβούλου καὶ μελετητοῦ καὶ τούτου τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Ἑλλήνων τῆς διασποράς.

Μετὰ τὴν ἑλληνικὴν περίληψιν — τὴν ὀφειλομένην εἰς τὸν κ. Horvath — τῆς μελέτης καταχωρίζεται ἐν παραρτήματι α) κατάλογος τῆς βιβλιοθήκης τῆς